

O D L U K E

A) Odluke domaćih sudova i drugih organa

SAVEZNI SUD

Presuda u upravnom sporu

br. 2/75 od 10.XII 1975.

Vijeće: dr Mirko Petrović, Jožko Humar, Hakija Kozarčanin

Prisilna prodaja stranog broda stranom kupcu posredstvom jugoslavenskog suda - Naplata uvozne carine i ostalih pristojbi u Jugoslaviji na tako prodani brod zbog njegovog svojstva carinske robe

Spor se vodio između hipotekarnog vjerovnika prodanog broda i jugoslavenske Savezne uprave carina.

Drugostepenim rješenjem u upravnom postupku Savezna uprava carina u Beogradu odbila je žalbu hipotekarnog vjerovnika i potvrdila rješenje Carinarnice Split, kojim su naplaćene uvozna carina i ostale pristojbe na m/b "KURK B", grčke zastave, u postupku izvršne prodaje broda pred našim sudom. Brod je bio panamske kompanije, upisan u grčki upisnik brodova (Pirej), zaustavljen u našoj luci na zahtjev njegove posade, jer im brodovlasnik nije podmirio potraživanja iz radnog odnosa na brodu. U izvršnom postupku pred našim sudom brod je prodan drugom grčkom brodovlasniku kao najboljem ponudjaču i potom odveden u inozemstvo. Tužitelj, kao hipotekarni vjerovnik, koji dolazi do namirenja iz utrška tek nakon prioriternih vjerovnika koji imaju pomorskopravne privilegije, oštećen je i lišen namirenja smanjenjem sume utrška zbog isplate uvozne carine (i ostalih pristojbi) jugoslavenskim carinskim organima.

U žalbi u upravnom postupku tužitelj je naveo slijedeće argumente: brod ni u jednom času nije bio brisan iz stranog upisnika, dakle, nije izgubio stranu državnu pripadnost, nad njim nije nikada izvršen uvoz (sa svim popratnim postupcima podnošenja uvozne deklaracije, nacionaliziranja broda itd); činjenica da se na diobenom ročištu pred našim sudom pojavljuju i naše pravne osobe (spasavatelj, lučki čuvar i sl) kao vjerovnici - pored strane

posade broda kao tražitelja izvršenja - irelevantna je za pitanje stvarnopravnog statusa broda koji je i dalje ostao strani brod prodan strancu. Tužitelj je u žalbi u prethodnom upravnom postupku također naveo da se vlasničkopravni status broda ne mijenja samim tim što je naš sud, kao sud mjesta gdje je brod bio privremeno zaustavljen, pružio uslugu pravne zaštite tražiteljima izvršenja i da samom sudskom javnom dražbom taj brod nije postao uvezen, dakle jugoslavensko društveno vlasništvo. Pozivajući se na definiciju carinske robe iz čl.5. tada važećeg Carinskog zakona (u daljnjem tekstu CZ) iz 1973. godine, u kojem se izričito tvrdi da se carinskom robom smatraju sve stvari koje se u carinsko područje Jugoslavije uvoze odnosno unose, iz tog područja izvoze odnosno iznose ili preko tog područja prevoze odnosno pronose (st.1), te da su sva prijevozna sredstva namijenjena za prijevoz robe i putnika preko carinske linije carinska roba (st.2, t.3), tužitelj je u žalbi iznio da se uvozom smatra "prijelaz robe preko carinske linije radi slobodnog korištenja na carinskom području Jugoslavije" (Petković, Carinski zakon s komentarom, izdanje lista Sav. uprave carina, Beograd 1973, uz čl.18), što se ne može primijeniti na ovaj konkretan slučaj privremenog zaustavljanja stranog broda u našoj luci i prodaje istoga stranoj osobi putem "servisne" uloge našeg suda kao suda mjesta zaustavljanja broda.

U obrazloženju drugostepenog rješenja Savezna uprava carina smatra da se u konkretnom slučaju ipak radi o carinskoj robi u odnosu na koju je pravilno naplaćena uvozna carina s popratnim pristojbama. U prilog tome citira odredbu čl.17. CZ, prema kojoj su državni organi (sudovi, inspekcije i dr) dužni da najbližoj carinarnici prijave svu robu i prijevozna sredstva koja se po ma kojoj osnovi kod njih nalaze, ako postoji osnovana sumnja da se radi o carinskoj robi nad kojom nije sproveden carinski postupak po odredbama zakona. Roba i prijevozna sredstva o kojima je riječ ne mogu se prodati ili ustupiti drugome prije provodjenja carinskog postupka i plaćanja carine i drugih pristojbi. U drugostepenom rješenju Savezne uprave carina se dalje navodi, da "dozvolom izvršenja radi izmirenja potraživanja po izvršnom naslovu putem javne prodaje brod prestaje biti vlasništvo panamske kompanije "Naviera" i namenjuje se prodaji u zemlji".

U obrazloženju presude u upravnom sporu, kojom odbija tužbu, Savezni sud ponavlja odredbu citiranog člana

17. CZ, navodeći da sud, u postupku koji je prethodio dražbi, nije postupio u skladu sa citiranom odredbom i nije carinarnici prijavio predmetni brod iako je on imao karakter carinske robe. Savezni sud ne obrazlaže zašto bi prodani brod imao karakter carinske robe, već smatra da je u osporenom rješenju Savezne uprave carina navedeno dovoljno razloga o tome da se u konkretnom slučaju radi o carinskoj robi. Sud smatra da je posebno bez utjecaja navod da u ovom slučaju brod nije promijenio inozemnog vlasnika i da svaka javna dražba u našoj zemlji od strane našeg suda pretpostavlja da se radi o carinskoj robi na koju treba platiti carinu i ostale pristojbe.

B.L.

Bilješka.- Osnovno je pitanje u konkretnom predmetu da li je prodani brod carinska roba u smislu CZ. Ako je bitno za pojam carinske robe u uvozu da se time podrazumijeva prijelaz robe preko carinske linije radi slobodnog korištenja na carinskom području Jugoslavije (Petković, o.c. str. 40), onda predmetni brod nije bio uvezena carinska roba. Slučaj broda koji ima državnu pripadnost nije identičan sa slučajem automobila, koji ne posjeduje državnu pripadnost. Postavlja se pitanje da li se i za carinsko-pravne svrhe može smatrati brod strane državne pripadnosti kao "uvezena roba", iako on nije nikada (brisanjem iz svog upisnika itd) izgubio svoj vlasničkopravni status pripadnosti stranom brodovlasniku i javnopravni aspekt strane državne pripadnosti? Ako je to moguće s aspekta pozitivnih carinskih propisa, onda oni de lege ferenda trebaju biti uskladjeni sa stvarnopravnim propisima izraženim u unifikatornim instrumentima pomorskog prava koje je i naša država prihvatila. Međutim, ne govori li protiv ovakvog nepravilnog stajališta i konstantna praksa naših privrednih organizacija, koje tek nakon kupnje stranog broda na javnoj dražbi podnose uvoznju carinsku deklaraciju i plaćaju uvoznju carinu s ostalim pristojbama (porez na promet itd)? Ako je u našem slučaju brod "Kurk B" bio stvarno uvezen i to prije dražbene dosudnice stranom kupcu, postavlja se pitanje tko ga je uvezao? Zar sud? Tada bi prodaja strancu predstavljala izvoz broda. Poznato je, međutim, da izvoz ima svoje strogo propisane formalnosti koje prethodno moraju biti obavljene. Koja ih je ovlaštena jugoslavenska izvozna organizacija obavila u slučaju predmetnog broda? S druge strane, može li neki brod biti uvezena carinska roba iako formalnosti uvoza nisu uopće obavljene?

Mišljenja smo, da se prikazanom presudom Saveznog suda ova problematika ne samo nije razjasnila, nego se još više komplicirala na štetu zakonitosti, što je tim presudnije, budući da se radi o sporu s elementom inozemnosti (tužitelj je grčka Nacionalna banka kao hipotekarni vjerovnik).

B.L.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br.III-Sl-550/76-2
od 10.III 1976.

Vijeće: Ivo Bešker, Gavro Badovinac, prof.dr Velimir Filipović

Vadjenje potonulog broda - Nagrada za vadjenje - Odgovornost poduzeća koje vrši vadjenje i pregledava stanje potonulog broda - Bitna povreda postupka - Poduzeće koje pregledava potonuli brod u svrhu ustanovljenja njegovog stanja ne odgovara naručitelju posla za štete koje u izvještaju nisu bile navedene, ako je naručitelj iz samog izvještaja mogao pretpostaviti da pored utvrdjenih šteta mogu postojati i druge - To je slučaj kada je u izvještaju navedeno da na brodu ima tereta - Poduzeće koje vadi brod i koje se obvezalo da će izvadjeni brod dovesti u plovno stanje, udovoljilo je svojoj obvezi premda brod nije doveden u plovno stanje, ako ga je o svom trošku pomoću dizalice doveo u brodogradilište gdje se mora izvršiti popravak - Naručitelj vadjenja ne može se u svoju korist pozivati na okolnost da mu je bilo nerentabilno vadjenje, ako je mogao pretpostaviti da pored utvrdjenih oštećenja mogu na brodu postojati i druga, jer je bio dužan, ako nije raspolagao potrebnim znanjem u pogledu rentabilnosti vadjenja, zatražiti savjet vještaka - Ne radi se o bitnoj povredi postupka kada sud odbije prijedlog da se za utvrđivanje određenih činjenica saslušaju vještaci

Tužitelj je poduzeće koje je izvadilo potonuli brod, a tuženi je naručitelj vadjenja.

Sporno je među strankama da li je tuženi dužan platiti tužitelju na ime troškova za vadjenje m/b "Karmen" iznos od din. 111.000.-